

1739.

1. Rotermund, James Michael: De eliminatione rerum
minorum et necessarium solum causam a magistratu
decernenda.
2. Schorchius, Hieronymus Fridricus: De marito secundum
statuta Litterarum herede uxoris defunctae mobi-
liari non existente.
3. Streckler, Casp. Wilhelmus, Fac. Juriscae Decanus:
... et ... Dissertationem inang. ... Jacobi Smolli
Herzajii invitat.
4. Streckler, Casp. Wilhelmus: De Actione familiae
circumstante.
5. Streckler, Casp. Wilhelmus: De legitima constitutione
synticomum.
6. Streckler, Casp. Wilhelmus: De injuria magistrali
illata.

7. Strecken, Cor. Wilhelmus : De mulierum restitutione
in integram propter absentiam rei publicae causa.

8. Witt, Joann. Michael : De obsessio falsis atque
veris

1740.

1. Helmkeisen, Georg Franc. Forster : De archicancellariis
sacri Romani imperii

2. Kellius, Jo. Andreas : De fidejussione clericorum
protestantium pro laicis.

3. Kesslerus, Johannes Andreas : De suprema ad Ducem
Saxoniae Auerfurtherensis appellatione.

4. Keyl, Johannes Christianus : De judice non
judicante.

5. Münchhausen, Carl. Wlth. Ernesto : Meditationes
juris naturalis methodo mathematicorum prolatae

6. Schorch, Hieron. Fredericus; Facult. juridicae decanus:

1. b. v. f. ad dissertationem in auro (Joh. Christiani Keyllii)

... invitat.

7. Streckler, Com. W. Chelms, Fac. juridicae decanus:

... ad ... dissertationem inauguralem (Joannis
And. Kelleri doct. Kelii). ... invitat.

8. Streckler, Com. W. Chelms; Fac. juridicae decanus

ad ... dissertationem in auro (Joannis Andreal
Kelleri). ... invitat.

9. Streckler, Com. W. Chelms: De fide mercatorum

10. Streckler, Com. W. Chelms: De iudice practico
cum inventario und Beglaß sub testa emittre.

11. Weismantel, Jo. Tobiasus: De exceptione non ad
plebi contractus.

1741.1 = Brechner

1. ^bBrechnerus, Andreas Linc: *Ornithologia inus. uis, uisitas
medicinam medicamentorum seu castellas circa usum
remediorum observandas.*
2. Gordon, Andreas: *Utrum duellum sit licitum?*
3. Schorch, Hieronymus Fridericus, Fac. juridicae decanus
l. b. s. *(ad disputationem inang. Franci Gallitibi Haer
instat)*
4. Schorchius, Hieronymus Fridericus: *Ita et quotiens
acceptatio necessaria sit in donationibus.*
5. Haer, Francus Gallitib: *De privilegiis metallicorum*

1740, 2 10 14
DISSERTATIONEM INAUGURALEM
IVRIDICAM

DE
FIDEIVSSIONE
CLERICORVM
PROTESTANTIVM
PRO LAICIS,

EX
DECRETO ET AVCTORITATE
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
IN PERANTIQA ELECTORALI ACADEMIA
ERFORDIENSI

PRO GRADV DOCTORIS

HOC EST
PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS RITE ATQVE
LEGITIME OBTINENDIS,

PVBLYCO ERVDITORVM EXAMINI
IN AVDITORIO IVRIDICO COLLEGII MAIORIS
DIE XXX. JVNII MDCCXL.

HORIS CONSUVETIS

PROPONIT
AVCTOR

IO. ANDREAS KELIVS, *Halberstad.*
Advoc. Lipf.

ERFORDIÆ,
Typis JOH. CHRISTOPH. HERINGII, Acad. Typogr.

DE
DIE

PROFESSOR
DIE

ORDINARIUS

IN

PHYSICIS

IN

IO. ANDREAS KILLIANUS

PHYSICORUM

14

SVMMARIA DISSERTATIONIS.

- §. I. Ratio instituti.
§. II. Definitio seu determinata atque restricta rubrica explicatio.
§. III. Propositio communis doctrinae & sententiae.
§. IV. Expositio instituti nostri & ordo illud differendi.
§. V. Definitio fidejussionis & fidejussoris in genere, & in specie clericorum.
§. VI. Divisio fidejussionum & fidejussorum remissive tantum.
§. VII. Requisita fidejussorum.
§. VIII. Axiomata quaedam.
§. IX. Progressio & accessio ad institutum seu ad thema differendum.
§. X. Negatur securitas creditorum ex fidejussione clericorum singulorum. Ordo tractationis I. ex regulis prudentiae practicae.
§. XI. Primum argumentum est desumptum a beneficio competentiae. Dubia quaedam circa hoc beneficium recensentur.
§. XII. Responso ad illa dubia & ulterior assertio beneficii competentiae creditoribus maxime nocentis.
§. XIII. Summaria repetitio assertorum in §. XI. & XII.
§. XIV. Secundum argumentum quoad regulas prudentiae practicae ab idoneitate inducitur. Qua abesse plerumque & ordinarie ostenditur, ob exceptionem fori privilegiati ecclesiastici. An huic foro renunciari possit? Dubitatur. Sed tamen questio affirmatur quidem, inutilem tamen hanc renunciationem ordinarie esse ostenditur.
§. XV. Summa ostensorum in §. XIV.

- §. XVI. Nec per facultates patrimonii clericorum securitati creditorum satis consulitur vel cavetur. Quod tertium argumentum a consilii regulis inductum dicitur. Accedit ut plurimum expensarum compensatio §. XIV. jam inducta.
- §. XVII. Nec per arrestum seu custodiam. Id quod quartum argumentum a consilii regulis petitur dicimus.
- §. XVIII. Accedit s. particularis solutio.
- §. XIX. Summa dictorum & deductorum §. XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII.
- §. XX. Ordo dissertationis II. ex principiis Juris scripti. Hinc fit progressio ad jus scriptum seu constitutum.
- §. XXI. Fidejussio est seculare seu civile negotium, id quod probatur prohibitum clericis.
- §. XXII. Ratio, quare ipsa textuum inductorum verba adscribantur. Sententia nostra de clericorum fidejussione prohibita utroque jure communi.
- §. XXIII. Interpretatio & opinio Babmeriana Capituli t. X. de Fidejussor.
- §. XXIV. Dissensus & discessus ab ea. Rationes dissensionis. Interim affirmatur clericorum Protestantium fidejussio ex doctrina Protestantium, asseriturque habilitas, sed negatur eorum idoneitas.
- §. XXV. Dissidentes aliena ab hactenus ostensis adstruunt. Summaria repetitio omnium hactenus deductorum.
- §. XXVI. Munus clericorum obstat itidem eorum fidejussioni. Quod offenditur. Confectarium dictorum.
- §. XXVII. Fidejussio clericorum Protestantium prohibita quoque est quibusdam juribus provincialibus.
- §. XXVIII. Adeoque juris civ. & canon. dispositio obtinet in quibusdam terris Protestantium.
- §. XXIX. Dicta hactenus ad species fidejussionis §. VI. dictas etiam pertinent.
- §. XXX. Conclusio cum consecrariis ex hucusque adsertis, & cum compendiosa repetitione dictorum omnium.
- §. XXXI. Votum auctoris.

I. N. J.

I. N. 3.

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
FIDEISSIONE CLERICORVM
PROTESTANTIVM PRO LAICIS.

§. I.

Uti multa conquirunt, multi quoque *Ratio insti-*
hodie varii argumenti veritates disqui-
runt disquilitasque non plane otiose
publice typis proponunt, quod negare
nefas & iniquum, invidiosum ac super-
ciliosum recte dixeris: Pauci vero ra-
tiones veritatum propositarum debito disquirunt mo-
do, pauciores easdem ingenue produnt, paucissimi de-
nique earundem utilitatem usumque in vita civili fug-
gerunt, profitentur atque ostendunt. Ultimum si ab-
est parum aut nihil proderit omne studium laborque
sæpe impense ostensus. Vitæ namque hominum so-
ciali, adeoque felicitati omnium æque ac singulorum
mutuo & reciproco modo adjuvandæ & tuendæ na-
scimur homines, non nobis folis, non vitæ umbraticæ,

A 3

solitariae

solitariae, mere contemplativae, inertis & otiosae vivimus; hinc nihil scriptae doctrinae luci publicae dandum est temere, cujus utilitatem usumque non simul ostenderimus aut demonstraverimus sat luculenter. Hanc legem dictam num scriptio haec nostra secuta sit ipsa, merito lectoris cujusque aequo & humano relinquatur examini, iudicio & arbitrio.

§. II.

Definita vel determinata atque restricta rubrica explicatio.

Rubrum quippe illius prodit doctrinam de Fidei iussione Clericorum singulorum pro Laicis, & quidem eorum in specie, qui titulis praesunt, curamque animarum parochianorum gerunt & sacris ministrandis sunt ordinati atque constituti, cum primis autem eorum, qui nomine Protestantium in S. R. I. veniunt, exclusis aliorum clericorum generibus & speciebus, quocumque demum nomine insigniantur. Quam materiam hactenus penitus perpenam a quoquam, quantum quidem nobis hactenus innotuit, nulli novimus.

§. III.

Expositio instituti & ordo illud differendi.

Communis namque sententia & doctrina in hoc conspirat: posse clericos protestantes, qui ministrorum ecclesiae nomen gerunt, quosque jam jam definite circumscriptimus, pro quolibet debitore laico principali in Protestantium terris valide & cum effectu juris, qui est actio & executio, fidejubere seu intervenire ac cavere, adeoque tum eos, qui Lutherano-Evangelicorum & Augustanae immutatae confessionis cognominatione insigniuntur, tum eos itidem, qui Evangelico-Reformatorum appellatione in S. R. I. G. publica lege veniunt.

§. IV.

§. IV.

Quantum itaque juri scripto, quantum etiam con-
 filii ac prudentiæ regulis conveniat communis hæc
 Doctorum ac Interpretum, commentatorum ac glof-
 fatorum sententia, quantivis sit pretii, & quam utilita-
 tem atque dispendia in foro & negotiis extra forum
 compositis, adeoque publice & privatim produxerit,
 disquiremus sedulo, & ostendemus simul, fat ancipi-
 tem, dubiam, incertam, vagam & mere precariam, ne
 amplius & majus quid dixerimus, esse communem il-
 lam opinionem, peperisseque eam multa damna, di-
 spendia, iniquitates & incommoda, tum personis cle-
 ricis, quum Laicis, & his quidem præcipue de clerico-
 rum integritate fidei in sensu juridico sumtæ nimium
 vulgo persuasis. Institutum autem hoc nostrum recte
 exequi nos posse confidimus, si ex ipsa fidejussionis in-
 dole natura, requisitis, sine & effectu, ipsisque Legum,
 Canonum & aliarum Constitutionum verbis adscriptis
 rationibusque, ut & ex constitutione, conditione, sta-
 tu, munere & officio clericorum supra §. 2. definite
 significatorum assertiones sententiamque nostram de-
 monstremus omittis & posthabitis fere omnibus sen-
 tentiarum doctoralium allegationibus, nil ordinarie ac
 sæpius nisi paginas occupantibus, prementibus, nume-
 rumque plagularum augmentibus, quum in causis juris
 jam constituti non auctoritate interpretum, utpluri-
 mum opinioni semel adoptatæ strenue & audaçter in-
 hærentium, sed rationibus legum, canonum, constitu-
 tionumque aliarum jam in foris & extra fora obtinen-
 tium certandum, multæque ac variæ lectionis in hac
 causa

*Expositio
 instituti &
 ordo illud
 differendi.*

causa speciosam quidem, sed inanem ostentationem, affectatamque & vanam gloriationem prætermittendam esse confidenter profiteamur.

§. V.

Definitio Fidejussionis in genere.

Missis reliquis & maxime variantibus fidejussionis definitionibus variorum juris Doctorum & interpretum sequentem definitionem veram, adæquatam & justam asserimus, qua Fidejussio est contractus verus, nominatus, consensualis, unilateralis, verbalis, accessorius, quo quis in majorem creditoris securitatem debitum alienum in subsidium seu in eum casum vel eventum se soluturum creditori libere promittit, si quando debitor principalis illud non solvat vel solvere non possit salvo manente debito & obligatione principali, adeoque sine animo novandi; vel brevius: Fidejussio est contractus accessorius, quo quis alienum debitum in subsidium se soluturum creditori promittit.

Definitio Fidejussoris.

Fidejussor itaque, (qui & Adpromissor in L. 5. §. 2. de V. O. & L. 64. §. 4. ff. soluto matrim. dos quemadmod. appellatur) est, qui alienum debitum solvendum eventualiter saltem & in subsidium in se suscipit seu promittit.

Fidejussio & Fidejussor clericalis in specie.

Quænam nunc quidem in specie sit Fidejussio clericis singularis, & quis sit Fidejussor clericus, ex adjecto vocabulo clerici sine nova ac speciali definitione adscribenda per se liquet.

§. VI.

Divisio Fidejussionum.

Divisionem fidejussorum, qua confidejussores *Mitbürgen*, saccedanei *Rückbürgen*, indemitatis *Schadlosbürgen* &c. audiunt, eorumque specificam definitionem addere supervacaneum reputamus, cum nihil ad insti-

institutum nostrum facere merito existimemus. O-
 mitimus quoque subiungere differentiam Expromisso-
 rum *Selbstschuldener*, Mandatorum *Ordre-geber*, *Ordre-
 steller*, Laudatores seu Commendatores, Recommendi-
 rer &c. quum itidem ad argumentum nostrum nequid-
 quam faciant.

§. VII.

Vtilius & magis ex re nostra differenda subiicimus *Requisita*
 requisitas quasdam fideiussorum qualitates, quarum *Fideiussorum*
 prima est *habilitas*, quæ inde cognoscitur 1. Si jus ex
 rationibus specialibus eos ab hoc negotio non arceat,
 2. Si alias securum reddere possint creditorem. Ex
 hoc resultat alterum fidejudentium requisitum, quæ
idoneitas vocatur, & æstimatur 1. ex sufficientibus patri-
 monii facultatibus 2. ex facilitate conveniendi fidejuf-
 fores suumque ab his consequendi.

§. VIII.

Addimus axiomata quædam: 1) Fideiussio est vi-*Axiomata*
 rile & civile ac seculare negotium. *L. 1. §. 1. L. 2. §. 1. quedam.*
ff. ad Scrum Vellej. l. 2. pr. ff. de Reg. iur. c. 29. C. 11. q. 1. c. 1. 2.
4. X. ne clerici vel monachi secular. add. Nov. 123. §. 6. 2)
 Fideiussio est contractus accessorius, per definit. §. V.
 3) Fideiussio est subsidialis & dat obligationem subsidia-
 lem, per definit. §. V.

§. IX.

Discipiamus nunc necesse est, an & quomodo & *Progressio*
 quatenus hæc præmissa fideiussioni clericorum singu-*accessio ad*
 lorum pro laicis debitoribus principalibus congruant, *institutum*
 conveniant applicarique possint valide & sine vilo in-*seu ad tbe-*
 commodo. *ma differen-*
dum.

B

§. X.

*Negatur se-
curitas cre-
ditorum ex
fideiussione
clericorum
singulorum.
Ordo tralla-
tionis l. ex
regulis Pru-
dentie.*

§. X.

Vix autem ac ne vix quidem vnum vel alterum cum securitate creditorum fieri posse, & quilibet ciuiliū ac forensium negotiorum gnarus & peritus facile nobis concedet; & illud ipsum nunc nos in proxime sequentibus ostensuri sumus. Placet namque primo loco tradere, quid prudentia suadeat ex diutina experientia; deinde quid vtrumque Jus nostrum iubeat, fanciat atque disponat.

*Negatur se-
curitas l. ob
beneficium
competen-
tie vsu fori
clericis ob-
ueniens.*

§. XI.

In definitione fideiussionis generali §. V. data iure affirmauimus, fideiussionem fieri debere in maiorem creditoris securitatem pro debito principali. Hanc securitatem in clericorum singulorum fideiussione præsto semper esse confidenter negamus. Obstat namque & impedimento est illi securitati majori I. Beneficium competentie. Iure positiuo scripto quidem hoc beneficium clericis nullibi expressis verbis & *κατὰ τὸ πρότερον* concessum esse lubenter concedimus, licet id virtualiter factum esse exc. 2. X. de fideiussor. haud diffiteamur. verb. *alioquin de re ditibus eorum præscripta debita faciatis exsolui, & damna etiam, quæ propter hoc pertulit, resarciri, aut prædictos redditus sibi assignetis tamdiu sine molestia detinendos, donec ipsa damna resarcita fuerint, & debita sine diminutione soluta.* Jungatur c. 3. X. de solution. verb. *quod prædictus O. in totum vel pro parte non possit soluere debita supradicta, sententiam ipsam sine difficultate qualibet relaxetis, recepta prius ab eo idonea cautione, vt si ad pinguiorem fortunam deuenierit, debita prædicta persoluat.*

L. 33.

L. 33. §. 2. C. de Episcop. & Clericis &c. verb. ne
 multiplex innoxie paupertati instigatur incommodum. Fori
 autem vsus hodiernus, maxime apud protestantes, pla-
 ne pro clericis tum fideiussoribus, tum ipsis eis debitoribus
 beneficium competentiae decernit teste quoti-
 diana experientia. Si testium auctoritate quaestio haec
 atque assertio ejus est defendenda & probanda, testem
 saltem produco Illustr. Dn. JUST. HENNING. BOEH-
 MERYM Ictum Halens. longe celeberrimum summe-
 que de utraque, vel rectius, de quavis Jurisprudencia
 meritum, qui Institut. *Jur. Canon. Lib. 3. t. 23. §. 24. §. VI. pag. 439.* ita rem pronunciat, *licet non negem, aiens, e re ecclesiae esse, ut hi, qui curam animarum gerunt, hoc beneficio (competentiae) lege publica fruantur, ne ob inopiam officio suo deesse cogantur, quam ob rem ut plurimum consistoria protestantium hoc (beneficium competentiae) illis indulgere solent.* Et quum Illustr. Ille *Jur. Eccles. protestant. Tom. II. Lib. III t. 23. §. XXIX. p. 943.* plenius hanc causam responderit, totum illum §. XXIX. pace ejusdem hoc loco scriptioni huic nostrae inferere iuuabit ad firmandam nostram assertionem de beneficio competen-
 tia clericis, vel saltem protestantibus, vsu fori atque observantia certocertius competente: (Interim quod ratio iuris efficere non potuit, id vsus constituit, obser-
 vantia propagavit & praxis corroboravit, cuius magna in ambiguis quaestionibus decidendis est auctoritas. Postquam enim fere ad vnum omnes interpretes in c. 3. X. h. t. (i. e. de solut.) clericis beneficium competen-
 tiae indultum esse existimarunt, haec opinio tam al-
 tas in praxi egit radices, ut etiam in foris protestantium

recepta & vsu frequentiore approbata sit; ita vt non possim non hanc quoque sententiam amplecti, non quidem ratione iuris scripti conuictus, sed interpretatione vsuali inductus, cui æquitas assistit. Hanc obseruantiam illustrat CARPZOV. *P. I. c. 32. def. 18. in f.* LAVTERB. *de beneficio competentie §. 32. in f.* MEVIUS *in discuss. Levam. inop. debitor. c. IV. Sect. 7. n. 35.* GAIL. *I. observ. 117. n. 9.* B. STRYK. *in not. ad Jus Eccles. Brunnem. Lib. II. c. 15. in f.* MÜLLER. *in not. ad Struv. Exerc. 44. §. 20. lit. N. in f.* Cederet alias sæpe inopia clericorum debitorum, & rigor creditorum in præiudicium ecclesiæ, cui propter inopiam amplius deseruire non possent: quin quod alia incommoda inde metuenda essent, vnde ex redditibus ecclesiasticis communiter egentibus clericis certum quid in sustentationem assignare solent, quod vocant *die Competenz segen und geben*, quæ vero supersunt, creditoribus in solutionem assignantur.) Liquet itaque, clericis soluendo non existentibus beneficium competentie in praxi omnino hodie solere indulgeri, vi cuius, si ad inopiam redacti sunt, necessaria iis familiisque ipsorum reliquenda sunt alimenta, vt duntaxat contra eos in tantum facienda sit executio, in quantum facere possunt. Fac itaque, omnibus redditibus eos indigere ad se suamque familiam alendam sustentandamue; fac porro, hanc indigentiam eos premere per omnem vitam aucta cum primis & abundante eorum familia: sane nihil quoque soluent nec soluere iubentur neque de proprio, neque de alieno pro quo fideiusserunt debito. Quantum ergo præiudicii damniue ac dispendii petitionibus creditorum

torum iustis licet & æquis adferatur per beneficium
 competentiae in genere & in specie, quilibet vel prima
 Themidos principia doctus intelligit. Beneficium *Dubia que-*
 competentiae quidem nullis nisi inopia laborantibus *dam circa*
 dari constat inter omnes, ideoque inopia probanda est, *beneficium*
 ob quam solvere nequeunt vel principales vel accesso- *competen-*
 rii seu subsidiales debitores, id est, fidejussores. No- *tia.*
 tumque est, paupertatem summarie esse docendam, &
 simplicissimum eam docendi modum esse, si clericus
 debitor §. II. definite dictus a consistorio iubeatur pa-
 trimonii sui edere iuratum specificationem, quam ede-
 re quoque bonis cedens tenetur, ut quantitate eius in-
 specta & perpensa iudex determinare ac definire possit,
 quid clerico debitori pro eius dignitate vitaeque tum
 sua tum familiae suae sustentanda relinqui debeat.
 Constat porro, inquirendum esse in causam inopiae, si
 debitor quispiam ad competentiae beneficium prouo-
 cet. Indigni namque hoc beneficio reputandi, qui lu-
 xuriose viuendo substantiam facultatum suarum dissi-
 parunt & fraude sua inopes facti, quum delinquentibus
 ac dolosis & culposis iura non succurrant, licet leuiori
 culpae condonandum sit ob imbecillitatis humanae ra-
 tionem. Nec in beneficio competentiae indulgendo
 praetermittenda est ratio debitoris ipsius. Ratio enim
 iuris non patitur, ut debitori ex delicto, calumniatori
 & frivole lites adeunti & protrahenti ideoque in ex-
 pensas retardati processus condemnato, vel etiam in
 fraudem creditorum bona alienanti, vel clerico nego-
 tiatori & mercatori debitori similique his alii succur-
 ratur. Nec diffitemur, eum hoc beneficio iure uti non
 posse,

posse, qui ei expresse renunciavit; nec asserere dubitamus, beneficio huic renunciari singulariter posse, quicquid in contrarium alii adituere nitantur ex eo, quod sit beneficium vniuerso clericorum ordini concessum, cui singuli renunciare non possint, cum hanc quidem discussionem nostram facere haud lubeat.

§. XII.

Responso ad illa dubia & ulterior assertio beneficii competentia creditoribus maxime nocentis.

Verum enim vero dicta haec omnia in auram abeunt ex resoluuntur securitatemque creditorum nequidquam iuuant, adeoque vel sola competentia dicta clericis debitoribus principalibus vel accessoriis seu subsidialibus h. e. fideiubentibus vsu fori obueniens ac debita fideiussiohem illorum periculosam, ancipitem, dubiam, inanem & effectu iuris carentem efficit; pauper enim ordinarie est clericus soluere iussus, vel pauperem se fingit, rariusque in praxi iuratam specificationem seu enumerationem substantiae suae edere iubetur, ne contemptui parochianorum suorum aliorumque exponatur & auctoritas eius ac reverentia deminuat, quod ipsum ipsis parocianis dedecori esse existimatur atque nocimento. Mitius ergo semper cum debitore clerico quam cum laico fideiussore, ad peram vsque & faccum ordinarie excutiendo, agitur. Inquisitio etiam in causam inopiae clericorum non adeo rigoroſe expeditur, imo vtplurimum plane omittitur, cum clerici non praesumantur vti laici aequae dolosi, & in culpam eorum non admodum animaduertatur sufficiatque, ob honorem & reuerentiam sacri ordinis & ministerii condonandum ac parcendum esse ministris ecclesiae, ne in vituperium ministerii sacri defectum in rebus temporalibus

ralibus patiantur *per c. 9. X. de renunciat.* Ratio præterea debitoris clerici, ob quam inopia laborat vel laborare dicitur, parum regulariter disquiritur, & nisi publice, aperte & liquido de ea constet, ad eam non attenditur. Nec multum proderit creditori, fideiussorem clericum renunciaſſe beneficio competentiae, quoniam, non obstante hac renunciatione, ex usu fori ecclesiastici tamen hoc beneficio subueniatur obarato & inopia preſſo ministro ecclesiae partim in honorem & reuerentiam auctoritatemque sacri ordinis seu ministerii, partim ne ecclesia parochialis ob impeditam vel derelictam animarum curam sacrorumque administrationem damni quid patiatur, quum alius ad tempus tantum aliunde accersitus minister ecclesiae curam animarum administrationemque patrimonii afflictæ vel plane quandoque desertæ ecclesiae parum perspectam habere dicatur atque præsumatur.

§. XIII.

Liquere hinc fatiſ credimus, fideiussionem clericorum singulorum seu ministrorum ecclesiae vel saltem ob beneficium competentiae usu fori ipsis competens admodum ancipitem, dubiam, periculosam, inanem ac frustraneam omnique fere iuris effectu carentem regulariter existere & euadere, inanemque inde fieri actionem, cuius nulla ordinarie & communiter est executio, adeoque nullus fere fideiussionis clericalis effectus, hinc inde etiam inanis iuris dispositio, quia nullibi apparet eius vigor & effectus iuridicus; Non apparere autem & non adesse sensu iuris sunt paria seu vnum idemque. Ideoque non sine ratione hic dixeris: ubi in-

Summaria repetio assertorum in §. XI. & XII.

anis

anis est actio, sibi inutilis & nulla est juris dispositio. Non ergo nisi imprudens & ignarus creditor fideiussorem clericum suscipit vel admittit.

§. XIV.

*Secundum
argumen-
tum quas
regulas pru-
dentia pra-
ctica ab ido-
neitate in-
ducitur.*

Accedimus ad alterum fideiussorum requisitum, quod idoneitatem §. VII. & hanc partim ex facilitate conueniendi aestimandam esse recte diximus. Concedimus enim damusque ambabus, quod dicunt, manibus, clericos protestantes regulariter ex fideiussione sua obligari & conueniri posse, adeoque eos ad fideiubendum apud nos esse habiles; sed ob haecenus deducta nunc etiam addimus, habilitatem eam obligationemque illam & actionem inde oriundam valde rursus labefacturi, & plerumque esse inanem atque sine effectu ob inidoneitatem de omnibus omnino clericis sine distinctione donec probetur contrarium affirmandam, ob quam omnes difficillime conueniuntur. Distingui- mus itaque probe inter habilitatem i. e. inter obligationem ex fideiussione, quam quidem omnino de clericorum protestantium fideiussione affirmamus; & inter idoneitatem fideiubentium, qua cautio & securitas sufficiens creditori datur ita, vt fideiussorem facile actione forensi pulsare & suum ab eo iudicis sententia & executione impetrare valeat, quam itidem ex regula negamus. Fac enim, facultates clericorum nostratium sufficere ad debitum alienum ex fideiussione sua in subsidium soluendum; fac autem simul, eos ordinarie, regulariter & vtplurimum adeoque communiter solutionem fugere ac detrectare, & mentem sane plane aliam tibi formabis. Dicimus: regulariter & communiter. Re-
gula

*Qua abesse
plerumque
& ordina-
rie ostendi-
tur.*

gula namque procedit de eo, quod fit ut plurimum & communiter. Quare autem vel ob quam causam hoc contingat? philosophiæ moralis doctrinis & considerationibus relinquimus, quibus in nostra dissertatione iuridica nos non committimus, ingenue interim, fatentes, animum huius notæ ac commatis sæpe sæpius & communiter prodere clericos a communi hominum laud alienos & purgatos tunc cum primis, quum ad solutionem debiti vel proprii vel alieni modeste licet, humane & amice inuitantur. Hinc fit, ut prius non solvant, quam actione forensi ad solutionem compellantur. Gaudent autem omnes clerici, quod peruulgatum adeoque notissimum est, privilegiato foro ecclesiastico in causis personalibus, quo foro in Saxon. Elect. fruuntur etiam omnes a consistoriis confirmandi, quorum numero etiam adscribuntur cantores & organistæ tum in ciuitatibus quum in pagis constituti per *Append. ad O. P. S. R. §. II. p. 307. & Mandat. Wegen der Wechselbriefe derer Geistlichen de dato Dresden, am 22ten Mart. 1711.* quod reperies in den *Beyslagen* ad O. P. S. R. Nro XXVII. p. 198. Hinc beneficium competentiae supra assertum, privilegiumque atque exceptionem fori recte opponunt clerici conuerti aliaque personæ illis adnumeratæ, licet eidem forte vel extraiudicialiter seu priuatim, vel in foro seculari seu publice renunciauerint. Hoc ergo loco monemus, quæstionem hanc an incipitem videri, an renunciatio fori ecclesiastici a clerico in foro seculari forte facta iure valeat? Quæstio hæc in primis tunc emergit, quando clerici de iudicio sibi aut indicatum solui cauere volunt in foro seculari; ubi merito

Ob exceptionem fori privilegiati ecclesiastici

An huic foro renunciari possit.

rito in dubium vocari potest: annon a creditore actore possint recusari tanquam inidonei & foro alieno subiecti? Quod omnino affirmatur, quoniam in genere actores tales fideiussores recusare possunt, qui gaudent & muniti sunt præscriptione seu exceptione fori *per L. 7. pr. ff. Qui satisfacere cogantur.* Neque enim asseri potest, clericum, qui pro laico cautionem iudicatum solui in foro seculari præstitit, nuda promissione & sine hypothecæ bonorum suorum sub illo foro sitorum constitutione, eius debiti intuitu in eodem foro seculari conueniri posse, quia hac fideiussione & cautionis specie sibi non præiudicat in foro suo priuilegiato, adeo ut quamuis fideiubeat etiam pro alio clerico coram alio iudice ecclesiastico, tamen coram hoc conueniri nequeat, sed tantum coram suo competente iudice ecclesiastico. vid. *SVRDVS Consil. 396. GRATIAN. disceptat. forens. Tom. I. c. 8. num. 29. 30.* Hoc satis liquet per cit. *L. 7. pr. ff. Qui satisf. cog.* vbi non aliter extraneus fideiussor idoneus esse dicitur, nisi se declarauerit: se non vsurum fori (sui) priuilegio, si conueniatur. Idem confirmatur in *L. I. D. si quis in ius voc. non ierit, sive quis. Sc.* vbi dicitur: quod fideiussor, qui cauit de iudicio fisci, non tamen suppositus est iurisdictioni illius, qui de causa principali cognoscit, pro non dato haberi debeat nisi suo priuilegio specialiter renunciauerit. Quod si igitur præscriptioni seu exceptioni huic scil. beneficio seu priuilegio fori renunciauerint clerici, idonei etiam fideiussores forte dicendi videntur vel saltem & ad minimum inter seu apud Protestantes. Nam de iure Canon. nequidem cum iuramento forum prorogare possunt clerici ideo, quo

quod magis iuri publico quam priuato renunciatur, nec hoc priuilegium singulis, sed toti ordini datum sit, cui tali renuntiatione præiudicium fieri videtur. Dicimus notanter: idonei fideiuffores forte dicendi videntur vel saltem & ad minimum inter Protestantes. Nam licet rationes iuris Pontificii, quare clericus foro suo ecclesiastico nequidem per iuramentum solenniter præstitum valide renunciare possit, imbecilles non paucis videantur esse, adeoque nec inter Protestantes admitti deberent, & Dominus noster IUSTIANVS IMP. ipse olim in L. 51 (de Episcop. & Cleric.) hanc prorogationem omnino contra dispositionem iuris canonici admiserit, quia fori priuilegium, quod collegio & sic singulis de collegio concessum est, hanc renuntiationem non excludat, quod vel ex collegio ministrorum Principis & foro priuilegiato civium academicorum & militum quibusdam in locis euidentis est: attamen praxis & usus consistoriorum protestantium contrario modo se habet, si fideiuffor clericus foro suo forte renunciauerit sine præstito iuramento, & si citatus clericus a iudice seculari iudicio huius se non sinit, quoniam hic cum effectu non potest ad se euocare clericum, sed hic non attenda renuntiatione sua exceptionem fori opponit & ad forum suum ecclesiasticum se vocari postulat. Tunc enim iudicium ecclesiasticum seu consistorium causam hanc dirimendam sibi vindicat, quoniam ob honorem & reuerentiam ministerii seu sacri ordinis indecens habetur, clericum vt reum ad forumulare trahi, diiudicari & codemnatum tandem & in subsidium forte custodiae includi donec soluerit; adeoque reuera Protestantium consisto-

*Sed tamen
quæstio quidam
affirmatur, inuti-
lem tamen
hanc renuntiationem
ordinarie
esse ostenditur.*

riones iuris canon. ab honore & reuerentia clerici debita petitas sectantur quum parum honori & reuerentiae ministerio ecclesiastico vel sacro ordini debitae conuenire autumetur, si in iudicio seculari minister ecclesiae habitu clericali vestitus vt reus versetur, & debitum vel proprium vel alienum soluere condemnetur, tandemque, ni soluerit, custodiae iudicii secularis, donec soluerit, tradatur. Hinc euenit, vt actor creditor se qui cogitur fideiussorem clericum in forum huius ecclesiae ut cum ut plurimum longe remotum & distitum, quapropter creditor actor multas expensas & itineris & litis sustinere & multa temporis dispendia subire cogitur; cui accedit in fine laborum praemium illud nullius solutii, quo ordinarie hoc casu expensae compensantur, quia clericorum causae, etiam eae, quas cum laicis habent communes, aequae vt reliquae ecclesiasticae fauorabilibus vsu fori annumerantur, quum pauperibus clericis, iure canon. semper talibus praesumendis, quouis fieri possit modo semper aliquid indulgendum, parcendum, reliquendum & remittendum sit per formulam:

Die Kosten werden aus bewegenden Ursachen gegen einander compensiret und aufgehoben V. R. W. & imputet sibi creditor, fideiussorem clericum, privilegio non vno gaudentem & munitum iure scripto & vsu fori seu obseruantia, inconsulto, incaute & imprudenter admisisse nec prudentiores consuluisse nec cautiorem se gefuisse, cum ab ecclesiasticis & clericorum causis laicis probe sit cauendum teste Illustr. BOEHMERO l. cit.

Jur. Canon. Lib. 3. t. 13. §. VIII. p. 408.

§. XV.

Hinc rursus concluditur, quod clerici fideiuffores aut rarissime aut nunquam sint sat idonei fideiuffores, ideoque nunquam admittendi secure & sine formidine damni quid inde percipiendi, quum nunquam facilis sit eorum conuentio, & hæc quoque nunquam sine patrimonii damno, nec sine temporis insigni iactura, nec sine animi graui atque acerba indignatione suscipiatur ac peragatur.

*Summa o-
stenforum
in §. XIV.*

§. XVI.

Facultates patrimoniales ministrorum ecclesiæ quod attinet, quas §. VII. idoneitatem fideiufforum simul constituere affirmauimus, nisi forte immobiles existant, parum securitati creditorum consulere possunt, quum ut plurimum sint occultæ, incertæ, instabiles, variantes, mutabiles & ob frequentem clericorum vocationem in terras exteras admodum transitoria, ne amplius quid prædicemus & dicamus, nisi hoc, quod hoc casu afflictis creditoribus solatii loco relinquatur, sequi fideiufforem clericum eo, quo abiit per l. 33. pr. C. de Episc & Clericis, & impensis non minoribus in nouo eius foro ecclesiastico persequi id, quod ex fideiuffione debetur, quia arrestum raro imponitur hoc casu & impositum facile relaxatur, ne impediatur ecclesia vocans & vacans; id quod nunquam non cum notabili patrimonii dispendio & deminutione creditoris est coniunctum, quum præterea formido compensandarum expensarum semper instet & vsu fori apud Protestantes, multo magis autem apud Romano-Catholicos, præsumatur, quoniam vsus fori hoc in passu fere vbique vnus idemque est in foris Pro-

*Nec per fa-
cultates pa-
trimonii cle-
ricorum se-
curitati cre-
ditoris satis
consulitur
vel cauetur.
Quod ter-
tium argu-
mentum di-
citur.*

*Accedit vr-
plusimum
expensarum
compensatio
§. XV. iam
inducta.*

testantium. Ex quo patet, parum securitatis nasci ex facultatibus patrimonii clericorum, ut plurimum in rebus mobilibus seu portatilibus, se mouentibus & his similibus consistentis.

§. XVII.

Nec per arrestum seu custodiam. Id quod quartum argumentum a consilii regulis petitum dicitur.

Custodiam seu arrestum denique quod attinet, cui alii fideiussores solutionem vel per contumaciam detrectantes vel soluendo non existentis intra breue temporis spatium post rem iudicatam mancipantur, vix est, ut vnquam clerici fideiussores laicorum causa arresto seu custodia usque ad solutionem tradantur, ne ecclesie ex custodia ministri sui ecclesiastici seu parochi damni quid emergat tam ratione administrationis sacrorum, quam ratione impeditae curae animarum aliarumque causarum curationi parochi commissarum.

§. XVIII.

Accedit s. particularis solutio.

Nolumus meminisse particularis solutionis saepe saepius in fauorem clericorum decerni solitae & semper dispendii quid in sinu habentis patrimoniumque nostrum affigentis, quum quilibet clericus tanquam membrum ecclesiae ex doctrina iuris canon. & civil. L. 33. §. 2. C. de Episc. & Cleric. semper & quidem innoxie pauper praesumatur, praedicetur vel fateri fingatur; quo fit, ut clerici debitores ordinarie ad particularem solutionem condemnentur, creditoribusque ipsorum non leue inde praedudicium ac damnum nascatur, clericis autem pauperibus vel quasi, quorum partes semper sunt fauorabiliores & aequiores, solatium suboriatur.

§. XIX.

Ex his haecenus deductis constabit, fideiussionem clericorum

Summa di. Eorum §. 31, 12, 13;

clericorum singulorum §. 2. definite dictorum valde esse ancipitem, dubiam, periculofam, inanem, frustrantem, fallentem, semperque cum damno creditoris coniunctam, adeoque nunquam suadendam, admittendam.

§. XX.

Huc vsque scriptio nostra ex rationibus consilii processit: videbimus nunc ordine, quid ius scriptum & constitutum de fideiussione clericorum singulorum §. 2. definite dictorum disponat ac præcipiat.

§. XXI.

Adstruximus §. 8. axiomata fideiussionis quædam quorum primum erat: Fideiussio est virile & civile ac mundanum seu seculare adeoque laicum negotium.

Hoc indicat totius Sæti Vellei. tenor; idemque monendo præcipit c. 29. C. 11. q. 1. verb. *Te quidem oportet irreprehensibiliter vivere, & summo studio niti, ut omnes vitæ huius occupationes abiicias: ne fideiussor existas: ne aduocatus litium fias: ne in vlla alia occupatione prorsus inueniaris mundialis negotii occasione perplexus - - - Ista namque opera, que tibi minus congruere superius exposuimus, exhibeant sibi inuicem vacantes Laici, - - - Simili fere modo Jus Civ. sentit ac iubet de fideiussione L. 1. §. 1. ff. ad Sætum Vellei. verb. *Nam sicut moribus CIVILIA officia adempta sunt fæminis & pleraque ipso iure non valent: ita multo magis adimendum eis fuit id officium, in quo non sola opera nudumque ministerium earum versaretur, sed etiam periculum rei familiaris.* L. 2. §. 1. ff. ad Sætum Vellei. verb. *ne eo nomine (fideiussionis muliebris) abbas (fæminis) petitio, ne in eas actio deitur, cum eas virili-**

Ordo dissertationis II. ex principiis Juris scripti.

Hinc fit progressio ad ius scriptum seu constitutum.

Fideiussio est seculare seu civile negotium, id quod probatur prohibiti-um cleri-

*rilibus officiis fungi & eius generis obligationibus obstringi non sit equum arbitrari senatum . . . & L. 2. pr. ff. de Reg. Iur. verb. Fœminæ ab omnibus officiis civilibus vel publicis remotæ sunt: & ideo nec iudices esse possunt, nec magistratum gerere, nec postulare, nec pro alio intervenire, nec procuratores existere. Ex his ipsis textuum productorum verbis elucet conspiratio & conformitas vtriusque iuris quoad hocce argumentum, adeoque inter vtrumque ius, quoad hanc causam, non est statuenda vel affirmanda differentia, & minime probabile est, iure canon. priuilegia clericorum fuisse deminuta. Ad-
 dimus c. 19. Sanct. Apostol. Clericus, qui fideiussiones dat, deponitur. Cum quo plane conspirat c. 1. X. de Fideiussor. Clericus fideiussoribus inseruiens, abiiciatur. Hostextus adiuuat rubrica X. Ne clerici vel monachi secularibus negotiis se immisceant. Nec plane alienum & contrarium adstruit c. 4. X. de fideiussorib. verb. Quod quibusdam Religiosis a sede Apostolica est prohibitum, volumus & mandamus ad vniuersos extendi, ne quis videlicet Religiosus absque maioris partis Capituli & Abbatis sui licentia pro aliquo fideiubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuam accipiat ultra summam communi prouidentia constitutam. Alioquin non teneantur Conuentus pro his aliquatenus respondere. Loquitur alleg. rubr. & c. 4. cit. de monachis & religiosis, quod tamen & reliquis Clericis omnibus curatis, adeoque clericis in genere, est prohibitum. c. 1. X. Ne clerici vel monachi secular. negot. se immisc. verb. Multa sunt negotia secularia, de quibus pauca perstringamus . . . conductores secularium rerum aut procuratores esse . . . Ecce talia & his similia ministris altaris Domini, nec non
 & Mon-*

Et Monachis omnino contradicimus, de quibus ait Aposto-
 lus, nemo militans DEO, implicat se negotiis secula-
 ribus. c. 2. X. eod. Sacerdotibus & Clericis tuis denun-
 cies publice, ne ministri Laicorum fiant, nec in rebus eorum
 Procuratores existant. c. 4. X. eod. - - - Si quis autem ad-
 uersus hæc venire tentauerit (quia contra doctrinam Aposto-
 li dicentis : Nemo militans DEO implicet se secularibus ne-
 gottiis, seculariter agit) ab Ecclesiastico fiat ministerio alie-
 nus; pro eo quod, officio clericali neglecto, fluctibus seculi, ut
 potestatibus placeat, se immergit. Distinctus autem de-
 cernimus puniendum, si Religiosus quisquam aliquid
 prædictorum ausus fuerit attentare - - - Nov. 123 c. 6.
 Sed neque fieri susceptorem publicarum aut alienarum
 possessionum, aut curatorem domus, aut procurato-
 rem litis, aut fideiussorem pro talibus causis Episcopum,
 aut oconomum, aut alium clericum cujushbet gradus, aut
 monachum proprio nomine, aut ecclesiæ, aut monasterii
 finimus: ut non per hanc occasionem Et sanctis domibus da-
 mmum fiat Et sacra ministeria impediatur - - - Si autem
 oeconomi aut alii clerici fuerint hoc delinquentes - - aut
 fideiussores eos pro memoratis causis suscipientes: nul-
 lam contra ecclesiam, aut monasterium, aut res eius,
 aut gubernantium, aut contra illas personas, quibus credi-
 derint, aut contra facultates, aut fideiussores eorum habeant
 actionem. Legis 33. §. 2. C. de Episcop. Et Cleric. mens
 hæc est: Ne sacerdotes & cujuscunque gradus clerici
 Monachi & alii Religiosi in propriis causis ac negotiis
 conuenti alios clericos, quam propriæ suæ ecclesiæ de-
 fensores, seu quos Oeconomos oppellant, fideiussores
 præbeant; ne, dum executoris pertinax & auara pro-
 ter

D

ter

teruitas extraneos & idoneos fideiussores flagitat, multiplex innoxie paupertati infligatur incommodum. O-mittimus *Novell Leonis 86.* simili fere modo disponen-tem, sed vsu fori non receptam nec vim iuris legisue ha-bentem.

§. XXII.

*Ratio. qua-
re ipsa tex-
tuum indu-
torum ver-
ba adscri-
bantur.* *Sententia
nostra de cle-
ricorum fi-
deiusione
prohibita v-
troque iure
commun.* Eo sane fine ipsa & authentica verba inductorum
vtriusque iuris inferere dissertationi nostræ censuimus,
vt iudicium a studio partium plane vacuum atque alie-
num ac iustum ferri possit, num recte se habeat sententia
nostra: Clericos singulos a fideiussionis negotio vtroque
iure communi omnino arceri. Et certi confidimus,
neminem facile temere negaturum esse prohibitam seu
interdictam clericorum singulorum fideiussionem vtro-
que iure communi nostro. His, quos hæcenus pro-
duximus, textibus recte moti Doctores & Interpretes
vtriusque Iuris ad vnum fere omnes consentiunt, cle-
ricos fideiubere haud posse valide & cum securitate
creditorum, sed ipso iure eos esse tutos contra impeti-
tiones creditorum. Hanc communem quidem, sed
veram & recte se habentem Ddm sententiam inter alios
complures, quos longo numero & ordine recensere
nimis operosum, tædiosum & otiosum foret, tuentur
LAVTERBACH. *ad tit. de fideiussor. & mandator. §. 13.*
STEPHAN. *ad Nou. 123. c. 6.* MENCKE *ff. h. §. 5.* CARPZ.
P. I. c. 32. def. 18. LYDOVICI *ff. h. §. 4.* FRANCISCVS
NIGER *Cyriacus controvers. forens. 212. num. 9. seqq.* HE-
RING. *de fideiussorib. c. 7. n. 239.* BRUNNEM. *Iur. Eccles. hb.*
II. c. 15. §. 32. ibique STRYK. in *NOT. STRYKIVS in VJ.*
Mod. ad tit. de fideiussor. §. 3. BARBOSA *ad c. 1. X. de fide-
iussor.*

iussor. GONZALEZ *ad d. c. 1. X. de fideiussor.* FRANCUS *de fideiussor.* MANZIUS *de fideiussor.* HIPPOLITVS *de Mar- silis de fideiussor.* CAROCIVS *de excussione bonorum,* MUSCATELLVS *in praxi fideiussor.* & complures alii; quorum ex numero tamen plures simul movent, dispositionem vtriusque iuris comm. nostri in foris & praxi protestantium non obtinere; imo si vel maxime inter Catholicos vtriusque iuris praxis obtineret, inde tamen ad praxin protestantium argumentum simpliciter trahi non posse, quoniam apud nos *nulla lege vniuersali* prohiberentur clerici se obligare ex quocunque contractu, quia commercia illis non sint simpliciter prohibita, quoniam alioquin ab omnibus aliis contractibus & negotiis seculi excludi deberent, quod tamen ita non esse experientia doceret.

§. XXIII.

Hoc modo omnem controuersiam, litem ac disceptationem de validitate fideiussionis clericorum singulorum vel de illius inualiditate secundum utrumque ius optime componi posse autumant Dds & Interpretes vtriusque iuris, & inter nostrates cum primis & singulariter præeminens Illustr. BOEHMERVS supra iam §. XI. laudatus magni vere nominis Ictus Halens. qui iam olim in *Inuod. in Ius Digestor. tit. de fideiussor. §. mandator. §. 3. p. 486.* Etenim, inquit, *ab hoc negotio arcentur mulieres, milites - Clerici, quoad debita publica; non item priuata, Nou. 123. §. 6. Nec iure canonico aliud statutum, cum in c. 1. X. h. illi tantum coerceantur, qui fideiussionibus conciliandis nimiam dant operam. Et in Instit. Iur. Canon. tit. de Fideiussor. §. 2. Neque enim, asserit, in-*

Interpretatio & opinio Boehmeriana c. 1. X. de fideiussor.

distinξε clericis fideiubere prohibentur, sed duntaxat pro certis causis: vetantur etiam fideiussionibus aliorum inseruire seu proxenetas agere in conciliandis aliorum fideiussionibus. Hinc capituli i. X. de fideiussor. interpretationem plenius tradit in Iur. Ecclesiast. Protestant. Tom. II. t. 22. Lib. III. §. 4 p. 920. verb. Nec nobis obstat c. i. X. de fideiussor. - - de clerico fideiubente vix videtur loqui. Adhuc ipsa lectio dubia & anceps est. Alii legunt: fideiussoribus inseruiens; alii: fideiussionibus inseruiens. vid. PITHOEVS in not. ad hoc capit. lit. d. In priori & posteriori significato sermo esse videtur de iis clericis, qui fideiussiones procurant, conciliant & instar proxenatarum sunt. Hanc suam mentem & interpretationem cit. loc. seqq. multo ac eruditissimo apparatu propugnat atque tuetur.

§. XXIV.

Dissensus & discessus ab ea.

Sed liceat nobis (celebratione summa ac benevolentia Magni istius JCTi & Illustr. viri salua, quod posterius modeste rogamus & fore ob sumam eius humanitatem olim perspectam & diu perceptam, id quod grata etiamnum mente hac leuidensi scriptione publice fateamur & per omnem vitam fatebimur) ingenue & modeste profiteri, nos eius interpretationi capituli i. X. de fideiussor. non assentiri aut adtipulari. Nam vocabulum *inseruiens* admodum est æquiuocum & ambiguæ significationis, ita vt recte dicatur is æque inseruire fideiussionibus, qui eas procurat vel conciliat vt proxeneta, ac is, qui ipse fideiubet. Vterque enim inseruit fideiussionibus; & quid aliud, quam procurator est proxeneta, & proxeneta quam procurator. Procuratorem autem laicorum esse vel agere clericis est interdictum *per Nov.*

123. c. 6. c. l. X. *Ne clerici vel monachi secular. negot. c. 2.*
 § 4. *od.* Hinc Illustr. BOEHMERI sententia nihil lucra-
 tu ex eiusdem data & haectenus semper retenta explica-
 tione; hinc lis & disceptatio illa per eandem laudatissi-
 mam interpretationem haud dirimitur, expeditur vel
 componitur, sed adhuc sub iudice lis est, cui componen-
 dae haectenus nullam aptam legem nec canonem aut ca-
 pitulum reperire nobis contingit. Interim non du-
 bitamus affirmare, ex supra §. XXI. cit. text. vtriusque
 iuris nostri communis fideiussionem clericorum sin-
 gulorum pro laicis rectius negari, quam affirma-
 ri. Nam fideiussio est negotium ciuile, *seculare* *Rationes*
 & mundanum *per cit. LL. & Canon. ac Capit. §. XXI.* *dissenfionis.*
 ab eius generis negotiis clerici se abstinere iubentur per
 ibidem productos Juris can. textus; actio quoque &
 exactio creditoribus negatur per eosdem textus; hinc
 consequitur, vt fideiussio clericorum singulorum non
 valeat nec iure ciuili, nec iure canon. cum primis autem
 non valeat iure antiquo & proprie ac speciatim dicto
 canonico, quod Decreto Gratiani includitur, nec Pon-
 tificio itidem speciatim dicto, quod Decretalium libri
 reliqui complectuntur. Quid praxis nouior forte etiam
 in foris Romano Catholicorum contra vtriusque iuris
 veram sententiam, mentem ac iussionem seu sanctio-
 nem introduxerit admiseritque, de eo tamquam re facti
 non disputamus aut differimus. Interim totam hanc *Interim af-*
 litem non faciemus nostram, quod hac scriptione leui-
 uscula publice declaramus, lubenter concedentes, cle-
 ricos protestantium ex horum doctrinis ac principis *firmatur*
 vtique esse habiles fideiussores & hos vtique ex fideiuf- *clericorum*
 sione *Protestan-*
rium valida
fideiussio ex

*doctrina
Protestanti-
um, asserti-
turque ha-
bilitas, sed
negatur eo-
rum idonei-
tas.*

sione sua obligari; sed negamus simul, eos esse idoneos creditores ob deducta in §§. 11-19. Licet namque aliquando & rarius fideiussio clerici effectu suo non destituatur; hic casus tamen rarius est & forte ex honestate animi fideiussoris procedit, adeoque regulam non facit, vel ordinat, sed ad exceptionem ab illa regula potius refertur, cum centum & supra alii in promptu sint casus, quibus sine omni iuris effectu demum & in fine iudicati fuit fideiussio clericorum singulorum.

§. XXV.

*Dissentien-
tes aliena
ab hætenus
ostensit ad-
struunt.*

Quæ præterea pro fideiussionis clericorum singulorum validitate ex iuris vtriusque textibus eruere & adstruere nituntur quæque disputant aliter sentientes, ea vel de plane alia & singulariter qualificata fideiussione sunt intelligenda, vel institutum nostrum non tangunt. Hucusque enim scriptionis nostræ summa hæc est: 1) Jure Civ. & Canon. fideiussio clericorum singulorum pro laicis est prohibita, adeoque clerici non sunt habiles & idonei fideiussores, eorumque fideiussio est inualida. 2) Concedimus tamen & affirmamus, clericos Protestantium posse valide fideiubere, adeoque hos clericos esse habiles fideiussores. Monemus tamen hoc loco simul, hanc assertionem de clericis protestantium non esse vniversalem, quum in quibusdam terris Protestantium in S. R. I. dispositio iuris civ. & canon. vigorem suum omnino habeat, quod paulo inferius §. 27. ostensuri sumus. 3) Negamus tamen, eosdem clericos protestantium semper esse idoneos, addimusque, ab habilitate ad idoneitatem non semper ac tuto, sed rarius valere consequentiam seu conclusionem. que

*Summaria
repetitio
omnium hæ-
tenus de-
ductorum.*

His itaque positis quaestio nostra hoc tantum definite, restricte & limitate ac distincte postulat: an clerici singuli pro debitoribus principalibus laicis, vel etiam clericis, recte & valide i. e. cum effectu iuris fide iubeant ita, ut & habiles & idonei semper sint fideiussores, h. e. ut securum semper reddant creditorem? Quod per haecenus inducta, deducta & ostensa ex iuris ac prudentiae seu consilii rationibus confidenter & ingenue negamus.

§. XXVI.

Accedimus nunc ad constitutionem, conditionem, munus & officium seu vno verbo, ad statum clericorum singulorum, ex quo sane itidem liquido apparet, fideiussionem eodem modo parum conuenire cum eorum conditione ac munere, quo alia negotia ciuilia seu secularia. Munus enim atque officium illorum in sacrorum administratione saepe saepius praeter omnem expectationem obeunda & in cura animarum continuo habenda cum primis consistit, alia ut taceamus, quae parochorum curationi quibusdam saltem in locis & ecclesiis simul sunt commissa & concredita, quae omnia vel simul sumata vel seiunctim considerata clericis haud permittunt subire negotia ciuilia seu secularia ac mundana; cuius commatis quoque est fideiussio, quippe cui certe nihil spiritualis notae inest. Quam facile autem abstrahantur aut auertantur clerici a munere suo indefinenter curando, obseruando & promte semper, si opus est, obeundo & administrando per susceptam fideiussionem, nemo non intelligit & animaduertit. Ratio fideiussionis clericis singulis prohibita in *Nov. 123. c. 6.* est manetque vera, genuina, iusta & aequa,

Munus clericorum obstat itidem fideiussioni eorum. Quod ostenditur.

qua, stringens, generalis & vniuersalis ac perpetua, scil. vt non per hanc occasionem & sanctis domibus damnum fiat & sacra ministeria impediatur, quæ ratio sane est sapiens ratio legislatoris & ex indole muneris ecclesiastici enascens, quidquid in contrarium philosophentur dissentientes, speciose tantum afferentes: rationem adductam tantum respicere administrationem rerum secularium principaliter in *Nov. 123. c. 6.* prohibitam, ad quam administrationem ratio illa omnino applicari possit, addentes: alias vero per simplicem fideiussionem nec sacra ministeria impediri, nec ecclesiis damnum inferri, quia alias etiam ab aliis contractibus clerici essent excludendi. Verum enim vero ficulnea hæc esse dissentientium argumenta nemo non intelligit. Finge enim validam & omni iuris effectu gaudentem fideiussionem clericorum singulorum, quam afferunt dissentientes, & sane intelliges, fore, vt sæpe sæpius fideiussores clerici arresto & custodia tradantur donec iudicatum soluant, sicuti cum debitoribus & fideiussoribus laicis iuste & non iniuste procedi solet. Si enim ex mente aduersæ seu dissentientis partis illa fideiussio est valida, eosdem quoque effectus eandem habeat necesse est, quos habet ex fideiussione laicorum; Idem sane iisdem continget, licet ad iudicem suum ecclesiasticum vocentur; quo casu itidem eueniet, vt litis expediendæ causa diu sæpius & longe remoti ab ecclesia sua absint, & demum post rem iudicatam intra breue temporis spatium custodiae demandentur donec iudicatum soluerint. Si hæc omnia locum non habent in clericorum fideiussione,
nec

nec etiam vera ac iure valida est fideiussio clericorum singulorum laicis & pro laicis praestita. Sin vera & valida est fideiussio clericorum protestantium, quam tumentur dissentientes, necesse est necessitate hypothetica a natura hominum communi corrupta inducta (a qua natura deprauata clerici non sunt alieni & difformes, consecrati licet aut ordinati tantum) vt casus seu exempla frequenter eueniant, quibus saepe saepius damnum sint sensurae ac percepturae ecclesiae ex fideiussione parocorum suorum, quibusque per has occasiones frequentes & sanctis domibus damnum fiat & sacra ministeria impediantur. Adeoque haec ratio in *Nov. saepius cit. 123. c. 6.* a Dom. nostro Iustiano Imp. sapienter data non tantum respicit administrationem rerum secularium ibidem clericis prohibitam, sed est illa generalis, uniuersalis ac perpetua, & ad omnem clericorum seu ministrorum ecclesiae conditionem eorumque munus & officium pertinet, ne illi villo modo in illo officio sacrisque ob-eundis per secularia negotia impediantur. Agnouit sapientissime huius rationis generalitatem, vniuersalitatem ac perpetuitatem Serenissimus ac Potentissimus Saxonum Electoralium legislator dum vixerit clementissimus in Mandato wegen der Wechsel Briefe derer Geistlichen de dato Dresden, am 22. Martii 1711. quod extat in den Beylagen der erlaüterten und verbesserten Process- und Gerichts-Ordnung de A. 1724. Nro. XXVII. p. 198. verb. - - - dadurch aber nicht nur al-lerhand Vergerniß verursacht, sondern auch denen be-nachbarten Pfarrern eine Last durch die einstweilige Vernehmung des Amts aufgebürdet worden, anderer da-her

her entstehenden Inconuenientien zu geschweigen; Al-
 lermassen Wir nun die dießfalls beschehene Vorstel-
 lung gar erheblich befunden, und durch Arrestirung de-
 rer geistlichen Personen, sonderlich derer Pfarrer, an
 deren Seelen Pflege der anvertraueten Gemeinde bey
 Patienten, oder andern geschwinden Fällen viel verab-
 säumet werden kan; Also haben Wir wohlbedächtigt
 resolviret, daß künfftig kein Pfarrer, Schulmeister oder
 Küster, bey Straffe der Suspension von seinem Dien-
 ste, oder auch wohl gar der Remotion sich unterziehen
 solle, Wechsel Briefe von sich zu stellen, und, da ja der-
 gleichen über Verhoffen geschähe, die Straffe zwar an
 dem Aussteller, ohne Ansehen der Person, exequiret,
 hingegen aber der Wechsel-Brief mehr nicht, als ein
 Chirographum gelten solle. *Add. Anhang cit. O. P. S. R.*
f. 11. p. 307. verb. immassen es auch, wegen derer geist-
 lichen Personen, worunter auch die Organisten, und al-
 le andere, so bey denen Consistoriis confirmiret, mit zu
 verstehen, bey Unserm am 22. Mart. des 1711ten Jah-
 res gegebenen Mandat verbleibet. - - - *Per has sacra-
 tissimas sanctiones Saxonicas approbatam vides ratio-
 nem legis JUSTINIANÆ Nov. 123. c. 6. vniuersalem &
 perpetuam, quæ etiam extenditur in cit. mand. ad
 omnes alios, qui muneris sui confirmationem a Consi-
 storiis Saxonis suscipiunt, vt adeo non immerito nec
 temere mireris dissentientes negantes generalitatem
 seu vniuersalitatem ac perpetuitatem rationis, quare
 Dn. JUSTINIANVS Noster Imp. in Nou. cit. fideiussione
 clericis interdixit. Generalitas huius rationis genui-
 næ etiam in causa esse videtur, quare vsu fori saltem*
 ita

ita iubente cum clericis fideiubentibus intra & extra Saxoniam Elector. ordinarie mitius ac lenius agatur illicque in arrestum vel custodiam non abducantur donec iudicatum soluant, expensæque litis seu processus ut plurimum compensentur, particularis quoque solutio ad certos terminos iussa decernatur, & beneficium competentiae facillime relinquatur & quæ sunt reliqua clericorum fideiubentium favorabilia commata; quæ plane aliter se ostendunt in causa Laicorum fideiubentium, contra quos semper ex rigore iuris agitur procediturque. Ex his ex clericorum conditione, statu, munere seu officio deductis rursus patet anceps, dubia, periculosa, inanis, frustranea ac reuera iuris effectibus carens fideiussio clericorum singulorum.

Confectarium dictorum.

§. XXVII.

Diximus supra §. XXII. mentem quorundam afferentium, apud Protestantes nulla lege vniuersali prohiberi clericos se obligare ex quocunque contractu, quia commercia illis non simpliciter sint prohibita &c. Hoc verum quidem esse ingenue & lubenter concedimus, sed negamus quoque simul, quod singulares ac prouinciales leges ac constitutiones prohibentes eius generis non iam sint in promptu & iuris scripti prouincialis partem constituent. Nam exemplum quoddam alius licet commatis §. XXVI. iam produximus ex iure scripto prouinciali Electoratus Saxoniae de clericis cambire prohibitis, ex quo claret, commercia ac negotia secularia clericis Saxon: non omnino esse libera, sed restricta & limitata. Rationem iussionis seu prohibitionis Legis seu constitutionis Saxon. prouincialis eandem

Fideiussio clericorum protestantium prohibita quoque est quibusdam prouincialibus.

esse, quæ est *IUSTINIANI* in sæpe *cit. Nou. 123. c. 6.* ibidem quoque notauimus. Ratio hæc adhuc hodie durat durabitque in perpetuum; Ergo prohibitio ipsa adhuc hodie debet durare. Hinc nos profecto non videmus causam solidam, quæ mouere *ICTOS* & iudices possit, ut a iuris Rom. seu ciu. & canon. functionibus supra §. XXI. inductis discedant. Certe de clericorum fideiussione *STRYKIVS* in *Nor. ad Lauterbach. tit. de fideiuss.* verbis: *Non obseruatur:* addit: *Debebat tamen obseruari, quo & nostri Clerici ab eiusmodi occupationibus secularibus auocentur.* Patescit sine ex huius olim dum uiueret consummatissimi *ICTi Halens.* excitatione, non omnes *ICTOS* affirmare, prohibitiones vtriusque iuris communis nostri superius §. XXI. ostensas vsu fori apud Protestantes esse sublatas, licet plerique commentatores hanc sententiam opinionemque fati audacter sustineant. Certe *ICTi Wittebergenfes* hodie fideiussiones clericorum nostrorum reprobant moti forte ex eadem ratione, qua clericorum & his adnumeratorum cambia prohibuit Serenissimus Saxon. Elect. Legislator in Mandato Regio supra §. 26. inducto. Et Jureconsulti *Helmstädienses* mense Febr. An. *MDCCLXXIX.* ex *Electo*ratu *Hannouerano* (in quo secundum leges ipsas iudicari atque opiniones Doctorum negligi per specialem eamque saluberrimam constitutionem prouincialem iubentur *JCTi* & Iudices) de fideiussione clerici cuiusdam consulti, eandem non legitimam ac validam declararunt, sed seq. modo potius, teste *Illustr. LEYSE-RO Meditat. ad Pandect. specim. 523. n. 3. 4. p. 867.* responderunt:

Hat

14

Hat der General-Superintendent Meier im Jahr 1694. vor seinem Bruder, als selbiger zum Steuer-Einnehmer in Zelle bestellet worden, Bürgschafft geleistet, und ist im Jahre 1794. verstorben, da denn die Hofrätthin Breyerin unter andern seine Erbin zum neundtem Theile geworden, und weil sie von gedachter Bürgschafft nichts gewußt, die Erbschafft, ohne das Beneficium Inventarii zu gebrauchen, angetreten, ist aber nachgehends wegen der von dem Steuer-Einnehmer gemachten Schulden zu ihrem Antheile in Anspruch genommen worden. Entstehet also anfänglich die Frage: Ob die Hof Rätthin Breyerin, und nunmehr ihre Erben wider das versäumte Beneficium inventarii in integrum zu restituiren und zur eyndlichen Specification zuzulassen seynd? Nun scheint zwar gedachten Breyerischen Erben hauptsächlich im Wege zu stehen, daß die Rechte den Erben, welcher das Beneficium inventarii versäumet, schlechterdinges und in solidum zu Bezahlung aller Schulden verbinden, *L. vl. §. 12. C. de iure deliberandi* und die Hannöverische Landes-Gesetze bey Entscheidung streitiger Fälle auf *Opiniones Doctorum* zu sehen ernstlich verbieten, und lediglich die geschriebene Rechte vor Augen zu haben anbefohlen. Alldieweil aber, da man viel gedachtes Hannöverisches Landes-Gesetz wider die Erben so gar stark vrgiren, und, daß schlechterdinges nach dem *L. vl. C. de iure deliberandi* zusprechen sey, präzendireⁿ solte, gemeldete Erben nach ebendem Landes Gesetze hinwiederum sich auf die *Novellam 123. c. 6* beruffen, und, daß vermög der selbigen des General-Superintendenten, als eines

Clerici, Bürgerschaft null und nichtig erkläret, und alle dabey von den Commentatoribus gemachte Glossen und Interpretationes verworffen werden möchten, mit allem Rechte fodern können; So seyn der seel. Hof-Räthin Breyerin Erben wider das versäumte Beneficium inventarii in integrum zu restituiren.

§. XXVIII.

Adeoq̄ue iuris ciu. & canon. dispositio obtinet in quibusdam terris Protestantium.

Liquet sane satis superque ex hoc inducto ICtorum Helmstadiensium Responso, dispositionem Iuris vtriusque, civilis scil. & canon. in terris ditioni Regis Magnæ Britanniae ceu S. R. I. Electoris Brunsvicico-Lunæbugi subiectis etiam adhuc hodie vigere & in viridi esse obseruantia, quia vtrumque ius nostrum commune per dictam Constitutionem Electoralem Hannoveranam tanquam regula est introductum & vicem iuris prouincialis sustinet, per quod fideiussiones clericorum illarum terrarum sunt irritæ, illegitimæ, prohibitæ, hinc inde quoque inualidæ atque nullæ, ex quibus nulla danda est actio, nulla exactio seu executio. Inde quoque clerici earum prouinciarum sunt inhabiles æque ac idonei, & reliq̄. Idem quoque obseruatur in ducatu Brunsvicensi, in principatu Halcerstadiens, Episcopatibus Hildesiensi, Osnabrugensi & forte etiam in aliis territoriis inferioris Saxon. in quibus ius ciu. & Canon. eundem vigorem & efficaciam obtinet eum in modum, vt in dubio pro obseruantia vtriusque iuris scripti communis sit pronuncianandum. Ideoque falso asseritur generaliter, fideiussionem clericorum in omnibus terris Protestantium contra iuris ciuil. & canon. functiones esse validam & obligatoriam

ad

ad eum effectum, vt inde & actio & exactio seu executio detur. Nos autem contrarium affirmare non dubitamus, dispositionem scil. iuris ciu. & canon. de prohibita clericorum singulorum fideiussione, maxime autem pro laicis interposita etiamnum apud quosdam, imo apud multos Protestantes in viridi esse obseruantia tam vsu fori, quam expressa constitutione seu lege provinciali, adeoque nefas esse adstruere generatim, nullam iuris ciuil. & canon. dispositioni prohibitiuæ de clericorum fideiussione in terris ac foris Protestantium tribui aut relinqui auctoritatem.

§. XXIX.

Quæ hucusque copiose differuimus de fideiussione clericorum singulorum in genere, ad species fideiussionis §. VI. dictas eodem fere modo adplicari possunt, vt adeo non opus sit in nouum dissertationis campum exspatiari & prolixiores ad nauseam vsque adponere dapes.

Dicta habemus ad species fideiussionis §. VI. dictas etiam pertinent.

§. XXX.

Concludimus itaque ex hastenus deductis atque ostensis: in quibusdam, terris Protestantium ex rationibus consilii ac prudentiæ abstinendum esse a fideiussione clericorum singulorum ob metum seu formidinem pro dispendio patrimonii nostri tum ob beneficium competentia clericis Protestantium vsu & obseruantia fori obueniens; tum ob difficilem clericorum conuentionem horumque præscriptionem seu exceptionem fori, licet huic sit renunciatum extra vel intra iudicium seculare; tum ob compensationem expensarum decerni

Conclusio cum consuetudinibus ex hucusque adsertis, & cum compendiosa repetitione dictorum omnium.

ni

ni solitam ut plurimum in causis cum clericis agitatis; quum ob particularem debiti solutionem admittendam ordinarie, ob temporis iacturam nunquam non obuenientem aliaque plura incommoda ex fideiussione clericorum nobis nostroque patrimonio instantia ac metuenda. Concludimus denique iure & haud temere, in quibusdam protestantium terris omnino etiamnum vigere & obtinere sanctiones iuris civi & canon. prohibitam clericorum singulorum pro laicis fideiussorem in sinu gerentes, quidquid in contrarium dissentientes hactenus adfirmare audeant. Concludimus etiam ea, quæ §. XXVIII. consecuti sumus. Caute proinde ac provide ubique in terris Germaniæ, etiam apud Protestantas, circa fideiussorem clericorum agendum & versandum est cuius creditori, tum ex rationibus consilii atque prudentiæ, quum ex rationibus iuris atque iustitiæ, ne utraque pensatione neglecta damni ac dispendii quid substantiæ patrimoniali creditoris suboriat, quod vix ac ne vix quidem evitabimus & declinabimus fideiussione clericorum singulorum pro debitore laico semel admissa & hoc vel soluendo non existente, vel substantiam patrimonii sui mobilis seu portatilis extra territorium transfere, vel aliis multis ex causis modisque solutionem detestante. Relinquitur ergo demum, fideiussorem clericorum singulorum pro laicis debitoribus principalibus interpositam esse vel nunquam satis tutam ac suadendam, vel iure non admissam, prohibitam, invalidam & effectibus iuris, actione scilicet & exactione seu executione haud convalidatam atque corroboratam.

§. XXXI.

*Votum an-
Flor.*

Si denique DEVS vitam, vires gratiamque suam largitur, non deerimus aliquando, hactenus dicta & asserta nostra Legislatorum, præiudiciorum seu rerum iudicarum ac vsuum vel saltem Protestantium fororum auctoritatibus, quantum sat est, confirmare & illustrare. Interim æquum huic scriptioni precamur iudicium idque fore speramus.

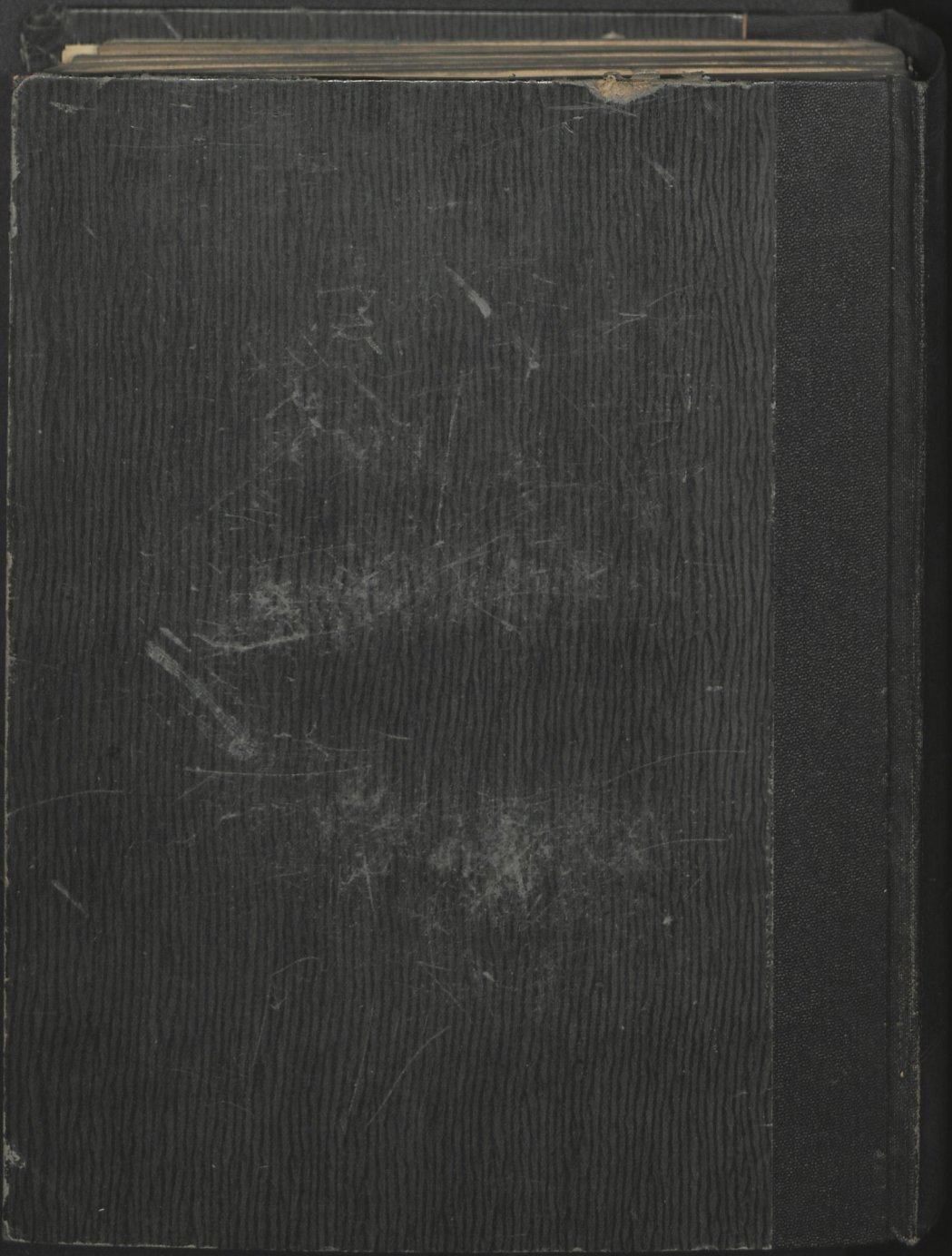
F I N I S.

ULB Halle

3

005 361 192

1740, 2

10

DISSERTATIONEM INAUGURALEM
IVRIDICAM
DE
**FIDEIVSSIONE
CLERICORVM
PROTESTANTIVM
PRO LAICIS,**

EX
DECRETO ET AVCTORITATE
**ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
IN PERANTIQA ELECTORALI ACADEMIA
ERFORDIENSI
PRO GRADV DOCTORIS**

HOC EST
PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS RITE ATQVE
LEGITIME OBTINENDIS,
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI
IN AVDITORIO IVRIDICO COLLEGII MAIORIS
DIE XXX. JUNII MDCCXL.
HORIS CONSVETIS
PROPONIT
AVCTOR

IO. ANDREAS KELIVS, *Halberstad.*
Advoc. Lipf.

ERFORDIAE,
Typis JOH. CHRISTOPH. HERINGII, Acad. Typogr.

